

Preocupări de statistică economică ale lui Anton Golopenția

Sanda Golopenția*

Brown University, Providence, U.S.A.

Abstract: We publish two among the economic statistic proposals presented by Anton Golopenția to the State Planning Commission (SPC) of Romania during 1949. The first is a *Note* in which, in answer to the problem raised by the SPC, A.G. considers the possibility of dividing the territory of Romania into four economic regions of comparable strength. The second is the proposal to direct the production, in two months, by a group of former employees of CISR, of a *Small Economic and Social Atlas of the P.R. of Romania*, whose summary is attached.

Keywords: *Anton Golopenția; economic statistics; four economic regions in Romania; The Small Economic and Social Atlas of the P.R. of Romania; State Planning Commission; Central Institute of Statistics/Romania (CISR).*

Cuvinte-cheie: *Anton Golopenția; statistică economică; patru regiuni economice ale României; Micul atlas economic și social al R.P. România; Comisia de Stat a Planificării; Institutul Central de Statistică.*

În iarna anului 2002, aflându-mă la București în vederea lansării la târgul de carte „Gaudeamus” a volumului *A. Golopenția – Opere complete*, vol. II. *Sociologie* publicat de Editura Enciclopedică, am vizitat, cum o făceam de obicei, Institutul Național de Statistică (INS). Stăruiam în încercarea de a descoperi soarta lucrărilor personale ale lui A. Golopenția pe care acesta le lăsase la birou în septembrie 1948, când i se ceruse demisia de la I.C.S., și nu le mai putuse vreodată recupera, nemaîngăduindu-i-se de către portar nici măcar să intre în institutul pe care îl condusesese ca Director General. Primită cu înțelegere de Directorii noii instituții continuatoare a I.C.S., Dr. Aurel Camara și Dr. Daniela Elena Ștefănescu, mi s-a subliniat, odată mai mult, zădărnicia încercării. Căutaseră și ei, împreună cu bibliotecarii, hârtiile lui Anton Golopenția, fără succes. Mutată în mai multe rânduri, arhiva Institutului îmi stătea la dispoziție spre a mă convinge. Am urcat deci la ultimul etaj al clădirii. Arhiva ocupa o bună parte din el. Încăperea uriașă, neîncălzită, era ticsită de documente, stivuite

pe rafturi care urcau neobișnuit de sus, înșirate pe jos între ele, sau închise în dulapuri metalice. Era frig și praf cu muște moarte, stăteau cu geamul deschis. Cataloagele nu s-au dovedit de mare ajutor pentru ce căutam. Nu exista un catalog de manuscrise. Stimulată de imposibil, am luat hotărârea de a proceda primitiv, pipăind cu mâna și cu ochiul conținutul fiecărui raft și urcând pe scară, până sus, spre a mă asigura de parcurgerea integrală a materialului. Operația era grea și nerăsplătitoare. Mă minunam eu însămi de scările pe care urcam agil și de înălțimea la care răzbeam. Lucram de dimineață, după-amiaza era de acum înaintată și nu descoperisem nimic. Am revenit a doua zi. După alte șase sau șapte ore de migală, ajunsesem la peretele din fund al încăperii. Ultimul șir de rafturi. Am ridicat capul spre a măsura ce rămăsese și trebuia bifat ca să mă liniștesc. Și acolo, sus de tot spre stânga, am văzut un grupaj de trei mape (ocupau aproximativ o jumătate de metru) pe al căror cotor era marcată gros o singură literă: „G”. Nu înțeleg nici acum certitudinea și trepidăția cu

* Brown University, French Studies, Box 1961, Providence, RI 02912, U.S.A.
E-mail: sanda_golopenția@brown.edu.

care am urcat spre mapele acelea. Erau, într-adevăr, hârtii ale lui Anton Golopenția. Cineva, un securist, o bibliotecară, le redusese identitatea la o inițială anihilatoare sau pur și simplu prudentă. Și așa, ferite de timpuri haine, traversându-le, mapele lui A.G. ajunseseră până la mine, acolo sus, în dreptul Casei Poporului. Cum am coborât în Cabinetul Directorului General, cum i-am povestit întâmplarea și tot ce a urmat nu mai are importanță. Ce pot să spun e că *Anexa* volumelelor A. Golopenția, *Românii de la est de Bug*, conține, masiv, documente din mapele „G” care au venit miraculos spre mine acum șapte ani.

Am scris rândurile de mai sus în *Introducere* la același volum (p. XLII–XLIII). La ele se cer adăugate două elemente importante.

Fondul „G” de la Institutul Național de Statistică nu conține doar documentele rămase în biroul lui A.G. după ce acesta nu a mai putut intra în clădirea I.C.S.

O parte din lucrările pe care le-am găsit în cele trei mape datează de la sfârșitul anului 1948 și din anul 1949, când Anton Golopenția nu mai lucra la Institut. Ele sunt în mod clar lucrările confiscate de acasă la percheziția din 16 ianuarie 1950 și înapoiate Institutului de Statistică la încheierea, în 1954, a procesului Pătrășcanu. Aceste lucrări sunt scrise cu cerneală și reprezintă versiunea după care A.G. a efectuat copiile finale ale unor lucrări predate Comisiei de Stat a Planificării (CSP). Ele reprezintă numai o mică parte a ceea ce a scris A.G. în perioada septembrie 1948 – ianuarie 1950, dar simpla enumerare a unora dintre titluri poate indica amploarea și relevanța proiectelor lui pentru România de după război: *Notă despre mai multe anchete statistice ce ar putea fi întocmite în iarna și primăvara 1949; Anchetă cu privire la diferențele regionale pe care le prezintă consumația populației rurale și activitățile prin care populația rurală se integrează în economia generală rurală; Notă despre realizarea unui model de analiză car-*

tografică pe localități a unora dintre problemele ce se pun organelor județene de planificare; Notă cu privire la modalitatea de a extrage din Recensământul 1948 date asupra distribuției după mărime, naționalitatea care deține majoritatea, procentul analfabeților și după înzestrarea cu pământ și animale a satelor din întreaga țară, precum și diferitele provincii și județe (decembrie 1948); Notă cu privire la generalizarea întrebuirii metodei cartografice în lucrările tuturor eşaloanelor Comisiei de Stat a Planificării; Situația Educației din România în decursul războiului și în prezent; Notă cu privire la împărțirea în patru regiuni economice a teritoriului țării; Notă despre pregătirile pentru Micul atlas economic și social al R.P. România.

Ultimele două texte sunt reproduse în cele ce urmează. Ambele datează din anul 1949. *Notă cu privire la împărțirea în patru regiuni economice a teritoriului țării* a fost cerută de CSP și efectuată în timp record, între 5 și 7 martie. *Notă despre pregătirile pentru Micul atlas economic și social al R.P. România*, nedată, pare a fi fost întocmită de A. Golopenția în a doua jumătate a anului, înainte de luna septembrie la care se referă în text. Pentru a efectua în timp optim lucrarea, A.G. propunea un grup de lucru în care erau incluși, ca elemente competente, foști funcționari de la Institutul Central de Statistică, eliminați cu prilejul epurărilor din 1946–1947. Aceștia, la fel cu A.G., urmau să lucreze fără drept de semnătură și să fie plătiți cu bucata. În declarația din 9.VI.1950, A. Golopenția scria: „Când mi s-a comunicat, în primăvara 1949, că voi fi chemat să lucrez la Comisia de Stat a Planificării, am propus să fie chemat și răposatul [I.] Chibulcuteanu, care n-avea nicio slujbă. În vara 1949, când mi s-a cerut să fac propuneri pentru un atlas portativ, doream să fiu ajutat de același, de [N.] Economu, de [L.] Bran și de doctorul [D.C.] Georgescu, spre a termina cu toată lucrarea în patru săptămâni. Nu m-am gândit că indispon, venind cu o întreagă echipă de oameni plecați din Institutul de Statistică”

(UC, p. 251). Pentru a înțelege atmosfera în care A.G. a efectuat, plătit cu bucata, lucrări pentru Comisia de Stat a Planificării reproduc și un citat din declarația lui din 24.III.1950, care vorbește despre ultima întâlnire (din 14.I.1950) cu G. Retegan și C. Ștefănescu: „După o pauză, am început să vorbesc despre ceea ce mă preocupa pe mine. Am spus că umblu să-mi găsesc slujbă: la Academie pentru lucrări de statistică istorică sau la Institutul pentru studiul cancerului, ca statistician. Retegan mi-a spus că scrisoarea, prin care-l încunoștințasem la începutul săptămânii pe dl. Consilier [P.] Năvodaru că n-aș mai vrea să lucrez pentru Planificare la domiciliu, spre a-mi căuta un post, l-a supărat pe acesta. Mi-a relatat că el ar fi spus că nu mai vreau să conspir în contul Planificării” (UC, p. 160).

Realizabil în decurs de o lună, *Micul atlas economic și social al României* nu a văzut lumina zilei. Suspiciunea generalizată, tran-

sformarea peste noapte a o parte impresionantă a informației statistice a Institutului Central de Statistică în date confidențiale, eliminarea din I.C.S. a celor mai buni specialiști au zădărnicit astfel o lucrare care nu a mai fost reluată. În *jurnalul.ro* din 22 noiembrie 2016 apare anunțul potrivit căruia, Ministerul Economiei inițiază un atlas economic al României (cu un buget de 9,92 milioane lei, acoperit în cea mai mare parte din fonduri europene). Între timp apăruseră, între altele, Cristina Barna, *Atlasul economiei sociale. România 2014* (cofinanțat de Comisia Europeană, la inițiativa Fundației pentru Dezvoltarea Societății Civile); *Atlas teritorial al României. Instrument de analiză teritorială* [online] (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Centrul de excelență Cuguat-TIGRIS, 2008); Rey, Violette; Groza, Octavian; Ianoș, Ion; Pătroescu, Maria – *Atlasul României, 2006* (reactualizare a atlasului apărut la București, Enciclopedia RAO, 2002, tradus în franceză în 2007).

*

Notă cu privire la împărțirea în patru regiuni economice a teritoriului țării

Anton Golopenția

Orografia (prezența Carpaților, precum și a Dunării, Tisei, Siretului și Prutului cu șesurile și balta, respectiv cu luncile lor) și diferențele de nivel de civilizație, între provinciile foste sub stăpânire turcească până în veacul al 19-lea și cele foste în veacurile 18 și 19 sub stăpânire austriacă, fac ca teritoriul R.P.R. să fie alcătuit din puține regiuni relativ întinse și eterogene. Rețeaua de căi de comunicație a fiecăreia dintre acestea este în destul de mare măsură cristalizată și primul localităților ce le servesc drept centru în viața economică, administrație, viața culturală, s-a impus.

Agricultura și creșterea animalelor se practică în fiecare regiune, cu prisos de produse în unele, cu deficit în altele. Exploatarea forestieră și, la fel, întreprinderile de prelucrare a produselor agricole alimentare

și textile sunt dispersate în toate regiunile. În schimb, pescuitul este posibil în mai mare măsură numai de-a lungul Dunării și pe litoral. La fel, zăcămintele în exploatare intervin numai în unele regiuni: terenurile petrolifere aproape exclusiv în Subcarpații Munteniei, sondele de gaz metan în bazinul transilvan, minereurile de aur și argint, de fier și minele de cărbuni în munții din apusul țării. Grosul întreprinderilor industriale se concentrează în vecinătatea acestor zăcămintele, de-a lungul puținelor conducte electrice de înaltă tensiune și în apropierea aglomerărilor de consumatori în orașele mai mari și cu deosebire în Capitală.

Față de această situație, este imposibil de a împărți teritoriul R.P.R. în regiuni, în așa fel încât, prin diferite compensări, fiecare

din ele să fie, dacă nu egal înzestrată, cel puțin înzestrată în măsură considerabilă cu fiecare din aceste bunuri. Agricultură, creșterea vitelor, exploatarea pădurilor, industriile de prelucrare a produselor agricole și forestiere și industria textilă nu lipsesc în niciuna din regiuni. În schimb, nu s-ar putea obține nici prin cele mai artificiale combinații distribuirea între toate regiunile a exploatarea petroliere, de gaz metan, aurifere și argentifere, a minelor de cărbuni, a întreprinderilor siderurgice, metalurgice și chimice în funcțiune. Ceea ce s-ar obține, cu eforturi, ar stânjeni funcționarea economiei românești, complicând comunicațiile. La o relativă omogenizare a diferitelor regiuni și la oarecare autonomie economică a fiecăreia dintre ele se va putea ajunge numai prin măsuri succesive de politică industrială (punerea în valoare a zăcămintelor încă neexploatate din diferitele provincii, așezarea industriilor ce se vor crea în regiunile unde ele lipsesc etc.).

Spre a nu crea complicațiuni inutile, împărțirea teritoriului țării nu poate decât să fie mulată după regiunile în care s-a cristalizat viața economică a acestuia de pe urma orografiei și în cursul evoluției ei de până acum.

Dacă este necesar ca să se delimiteze patru regiuni economice, se impune aproape împărțirea:

1. Oltenia fără Mehedinți, Muntenia și Dobrogea;
2. Banatul și Crișana cu Mehedinți, Hunedoara și Sălaj;
3. Transilvania cu Maramureșul și fără Hunedoara și Sălaj;
4. Moldova cu Bucovina.

Această formulă ridică însă o problemă. Bucureștii, care se găsesc în regiunea întâi, prezintă dimensiuni disproporționate de mari: $\frac{1}{4}$ din populația urbană, aproximativ $\frac{1}{4}$ din salarii din industrie, transporturi și comerț, $\frac{1}{8}$ din întreprinderile mari și mijlocii, $\frac{1}{4}$ din motoarele electrice acționate de curent cumpărat și $\frac{1}{10}$ din forța motrică provenită de la mașini cu aburi și motoare cu explozie

de care dispune țara. Nu e necesar ca Bucureștii să fie considerați drept o regiune aparte și ca, în schimb, spre a menține cifra de patru a regiunilor, regiunile 2 și 3 din enumerarea de mai sus să fie contopite?

Această alternativă prezintă inconveniente destul de grave. Rețeaua de căi ferate și de șosele a României de dincolo de Carpați nu este centralizată. Niciunul dintre cele patru centre mai mari (Cluj, Timișoara, Brașov, Oradea) nu domină întregul ei teritoriu. Relativ ușor accesibil de pe urma șoselei modernizate Giurgiu-Episcopia Bihorului, pentru zonele comandate respectiv de Brașov și de Oradea, Clujul e cu totul peste mână pentru sud-vestul minier, siderurgic și agricol dominat de Timișoara. Invers, Timișoara, care este la îndemână pentru zona minieră și agricolă a Orăzii, este dificil accesibilă pentru cei ce pleacă de la Cluj sau de la Brașov.

Soluția cea mai potrivită se găsește probabil în adoptarea împărțirii menționate la început, cu tratarea Bucureștilor drept o subunitate relativ distinctă în cadrul regiunii 1.

1. *Oltenia fără Mehedinți, Muntenia și Dobrogea*: 18 județe = 77.000 km², regiune axată pe calea ferată Craiova-București-Constanța și flancată de Dunăre, cu București (1,0 milion locuitori) drept centru, cu 1,8 milioane menaje = 6,9 milioane suflete dintre care 2,0 milioane (29%) în orașe. Produce cereale marfă, orez, bumbac și floarea-soarelui, vin, mere și prune, este sediul industriei noastre petroliere (și al pescuitului românesc. Singura zonă industrializată: Dâmbovița-Prahova. Centre industrializate: București, Brăila, Constanța, Craiova.
2. *Banatul și Crișana cu Mehedinți, Hunedoara și Sălaj*: 9 județe = 55.000 km², regiune axată pe calea ferată și pe șoseaua națională Craiova – Timișoara – Oradea Mare – Baia Mare cu Timișoara (112.000 locuitori) drept centru, cu 0,9 milioane menaje, 3,20 milioane suflete dintre care 0,6 milioane (18,6) în orașe. Regiune producătoare de cereale marfă și de produse

animale, sediul industriei carbonifere, aurifere și al siderurgiei românești. Zone industrializate: Valea Jiului, zona Reșița, Baia Mare-Baia Sprie, zona Brad, Hunedoara, Nadrag, Ferdinand, Copșa Mică, Cugir. Centre industriale: Timișoara, Arad, Oradea Mare, Satu Mare.

3. *Transilvania cu Maramureșul și fără Hunedoara și Sălaj*: 14 județe = 53.000 km², regiune flancată de șoseaua modernizată București – Brașov – Cluj – Oradea și unificată de circuitele feroviare interioare ale Transilvaniei de răsărit, cu Clujul (118.000 locuitori) drept centru, cu 0,8 milioane menaje, 2,9 milioane suflete, dintre care 0,5 milioane (17%) în orașe. Deficitară în cereale, produce pentru piață cartofi, vin și produse animale. Prezintă numeroase exploatări forestiere, deține zăcămintele de gaz metan ale țării, are importante întreprinderi de pielărie, textile. Zone industriale în apropierea zăcămintelor de gaz metan Turda, Cluj, Uioara; Medias, Tâmbăveni; zona textilă Sibiu, Cislădie, Tâlmăciu, Centre: Brașov, Tg. Mureș, Sf. Gheorghe.

4. *Moldova și Bucovina*: 16 județe = 43.000 km², regiune axată pe căile ferate Mărășești–Pașcani–Dornești și Mărășești–Vaslui–Iași–Dorohoi, cu Iași (aproximativ 100.000 locuitori) drept centru, cu 0,8 milioane menaje, cu 2,9 milioane suflete, dintre care 0,6 milioane (20%) în orașe. Produce cereale marfă, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, vin (Odobesti, Panciu, Cotnar, Tecuci). Este sediul celor mai importante exploatări forestiere și întreprinderi de prelucrare a lemnului. Două zone industriale: județul Bacău cu Comănești, Moinești și județul Neamț cu Valea Bistriței, Piatra și Buhuși. Centre industriale: Iași, Galați.

A.G. a notat pe copia sa:

Chemat: 2 martie, 18,30; fost 5 martie dim[ineața], 7 dim[ineața]; predat Șiclovian, 7 martie 1949.

Ciornă scrisă cu cerneală pe 8 foi (recto).
INS, Fondul G, mapa 61, dos. 4, p. 159–166.

Notă despre pregătirile pentru „Micul atlas economic și social al R.P. Române”

Caracteristicile „Micului atlas” fiind în destul de mare măsură conturate, este posibil ca desemnarea și redactarea manuscrisului să fie dusă atât de departe, până la începutul lui septembrie, când urmează să fie prezentat D. Președinte al Comisiei de Statistică¹, încât apoi ajustările și definitivarea pentru tipar să nu mai fie decât treabă de săptămâni, dacă:

- 1) nu se vede un inconvenient în recursul la colaborarea mai multor statisticieni verșați în executarea de cartograme și grafice și în analiza cifrelor, care dispun de răgaz în cursul acestei luni și la începutul celei viitoare, și dacă

- 2) se vor pune la dispoziție, dintre cifrele inedite, cel puțin toate cele de un caracter confidențial mai puțin pronunțat.

*

A. *Caracteristici*. Dacă atlasul proiectat urmează a fi de format mic și de largă difuzare, sunt de reținut dimensiunile 10,5 × 17,5 cm ale „Bibliotecii de buzunar” a Editurii de Stat, cu particularitatea că broșarea ar urma să se facă pe latura scurtă. Ceea ce ar îngădui inserarea lui în chiar această bibliotecă.

Conținutul va fi mărginit la inventarul situației economice și sociale prezente. Schi-

țele cartografice și cartogramele vor fi însoțite de o analiză, ilustrată, unde e cazul, și de grafice, diagrame.

Lista de mai jos a schițelor cartografice și a cartogramelor e provizorie și sumară. Unele capitole sunt trecute „pro memoria”, până la precizarea faptului dacă cifrele necesare sunt publicabile. Dacă va fi cazul să se meargă mai în detaliu, lista aceasta, limitată la esențial, va putea fi lungită pentru fiecare capitol în parte.

GEOGRAFIE FIZICĂ, GEOLOGIE, BIOGEOGRAFIE

Schiță orografică

Schiță hidrografică

Date asupra climei

Schiță geologică

5. Schiță a solurilor

Schița zonelor de vegetație

UNITĂȚI ADMINISTRATIVE

Județele și întinderea lor

Județele cu populația lor

Orașele, după mărime

10. Satele, după tipuri (risipite, răsfricate, compacte)

POPULAȚIA

Densitatea pe județe

Distribuția pe vârste a populației pe județe și municipii

Distribuția pe naționalități a populației

INDUSTRIA

Bogățiile subsolului și localizarea exploatațiilor miniere

15. Localizarea industriei de transformare

Mâna de lucru din industrie, pe județe

Forța motrică instalată, pe județe

Rezervele de energie hidroelectrice și centralele instalate

Localitățile și regiunile electrificate

PESCUITUL, SILVICULTURA ȘI AGRICULTURA

20. Zonele pescărești

Regiunile forestiere

Regiunile agricole, pomicole, viticole

Regiunile de creștere de vite

Cereala precumpănitoare, pe județe

25. Producția medie la ha a grâului de toamnă, pe județe

Producția medie la ha a porumbului, pe județe

Producția medie la ha a florii-soarelui, pe județe

Producția medie la ha a cartofilor, pe județe

Numărul de animale de muncă la 100 ha teren arabil (sau la 100 exploatații agricole)

30. Numărul de bovine la 100 ha teren agricol (sau la 100 exploatații agricole)

Numărul de cai la 100 ha teren arabil (sau la 100 exploatații agricole)

Numărul de oi la 100 exploatații agricole

Numărul de porci la 100 ha terenuri agricole (sau la 100 exploatații agricole)

Raportul dintre tractoare și suprafața arabilă, pe județe

35. Distribuția după mărime a gospodăriilor agricole individuale, pe regiuni (1948)

Localizarea Stațiunilor de mașini, Fermele de stat și gospodăriilor colective

COMUNICAȚII ȘI TRANSPORTURI

Rețeaua feroviară (cu evidențierea lucrărilor recente sau în curs de lucru)

Rețeaua rutieră (cu evidențierea traseelor RATA)

Rețeaua fluvială, maritimă și aeriană

40. Posturile telefonice, pe județe (raportate la numărul localităților în rural, la numărul locuitorilor în orașe)

Abonații radio, pe județe (raportați la numărul familiilor)

COMERȚ, CREDIT, FINANȚE

Localizarea magazinelor de stat (raportat la populație în orașe?)

Numărul cooperativelor rurale și urbane, pe județe (raportat la populație)

Localizarea sucursalelor Băncii de Stat

MUNCĂ, ODIHNĂ, ASISTENȚĂ, CONSUMAȚIE, ASIGURĂRI

45. Migrațiunile interne (muncitori sezonieri, emigrări temporare în orașe, aglomerații)

Stațiunile balneare și climaterice și numărul muncitorilor trimiși la odihnă în 1949

SĂNĂTATE

Natalitatea, pe județe

Mortalitatea, pe județe

Mortalitatea infantilă, pe județe

50. Regiunile cu boli endemice (gușă, pelagra, malarie...)

Localizarea serviciilor sanitare

Raportul dintre populație și medicii de circumscripție

INSTRUCȚIE

Proporția știutorilor de carte pe județe (și municipii)

Raportul dintre numărul școlilor primare (clasele I-IV) și copiii în vârstă de școală, pe județe (sau plăși)

55. Raportul dintre numărul învățătorilor și copiii înscriși în școlile elementare

Localizarea școlilor secundare, pe specialități

Localizarea școlilor superioare, pe specialități

Localizarea școlilor cu limba de predare proprie naționalităților conlocuitoare

CULTURA

Frecvența căminelor culturale și a ateneelor populare (raportată la numărul comunelor respectiv la numărul populației)

60. Localizarea cinematografele, teatrele, muzeelor

Localizarea întreprinderilor grafice și a ziarelor și revistelor

B. *Constituirea colectivului de redactare a manuscrisului*. Este vorba, afară de d-nii [G.] Retegan, desemnat de Comisie a stabili legătura cu Institutul Central de Statistică și C. Ștefănescu, foarte versat în diagrame și grafice, ambii din Institut, de mai mulți statisticieni de o capacitate deosebită, care nu mai fac parte din Institut. Unii dintre ei lucrează în alte instituții sau întreprinderi, iar alții nu se află în câmpul muncii.

Apelul formal la aceștia, care sunt gata cu plăcere să contribuie la realizarea rapidă a manuscrisului, poate fi făcut fără a angaja Comisia de Stat, de semnatarul acestei note, în numele și pe răspunderea sa, de îndată ce va afla că nu se ridică nicio obiecție împotriva grăbirii în acest fel a redactării manuscrisului. Retribuirea se va putea realiza prin împărțirea drepturilor de autor, în cazul tipăririi, sau printr-o plată cu bucată în caz contrar. Numele nu vor ridica probleme, de vreme ce toți membrii colectivului vor fi de acord ca să se vorbească despre ei ca despre „mai mulți statisticieni”.

Cifre necesare. Datele inedite, de care este nevoie pentru a începe lucrul într-un ritm viou, sunt:

- Lista localităților electrificate după încheierea manuscrisului ultimului Buletin al A.S.P.D.E.
- Rezultatele provizorii ale recensământului 1948 cu distribuția pe sexe și grupe de vârstă a populației.
- Lista județelor, plășilor și localităților în care naționalitățile conlocuitoare dețin procente mai importante.

- Rezultatele recensământului forestier 1947 sau alte date mai recente asupra întinderii împădurite, pe județe, cu arătarea regimului și esențelor.
- Ancheta 1949 asupra modului de folosire a terenurilor, rezultatele pe județe și plăși.
- Suprafețele însămânțate cu diferite culturi, producția totală și la hectar în anii 1947/48 și 1948/49.
- Tractoarele, pe județe.
- Lista stațiunilor de mașini și a fermelor de stat, pe județe și localități.
- Ultima hartă oficială adusă la zi C.F.R., R.A.T.A., T.A.R.S. și SOVROMTRANSPORT (sau mersul trenurilor, autobuzelor, avioanelor și curselor fluviale și maritime).
- Situația numerică a posturilor telefonice și a abonaților radio, pe județe și orașe.
- Situația magazinelor de stat, a cooperativelor și a sucursalelor Băncii de Stat, pe localități sau harta lor la zi.
- Rezultatele anchetei întocmite în 1948 cu privire la stațiunile balneare și climaterice.
- Mișcarea populației în 1948, pe județe și orașe.
- Numărul școlilor elementare, al învățătorilor, al copiilor în vârstă de școală, al celor înscriși, al celor ce au urmat regulat și al celor promovați pentru ultimul an școlar.
- Lista școlilor elementare cu limba de predare a diferitelor naționalități conlocuitoare, a școlilor secundare și a școlilor superioare, pe specialități și limbă de predare.
- Situația numerică, pe județe, a căminelor culturale rurale și urbane.
- Lista, pe localități, a cinematografelor și teatrelor cu capacitatea lor și a muzeelor, pe categorii.
- Lista tipografiilor și a ziarelor și revistelor, pe localități.

Nedatat. A.G. a marcat: concept, 3 ex.

Scriș cu cerneală pe 6 foi (recto).

INS, Fondul G, mapa 61, dos. 4, p. 93–98
[înainte de septembrie 1949]

Notă

¹ Este vorba de Petre Năvodaru.